

БЮДЖЕТНИЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У статті зазначено, що питання, пов'язані з наповненням публічних фондів, а також з їх використанням, завжди знаходяться у центрі уваги як науковців, так і практиків. Незважаючи на те, що за допомогою правових норм держава ретельно регламентує відносини, які виникають з моменту формування всіх видів публічних фондів до моменту звітування про їх виконання, встановлює порядок та послідовність дій учасників таких правовідносин, низка аспектів щодо бюджетного процесу в сучасних умовах набуває особливої гостроти. До кола останніх віднесено реалізацію певних норм законів у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевого бюджетів та бюджетів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, що закріплено у п. 26 Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України. Доведено, що застосування п. 26 Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України, що передбачає провадження певних витрат за рішенням Кабінету Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів певних бюджетів і інших публічних фондів, без чіткого дотримання розмірів, вказаних у законі про державний бюджет на відповідний рік, фактично є зміною закріплених у законі про державний бюджет норм права. Цим порушено фундаментальні засади функціонування Кабінету Міністрів України і Верховної Ради України, а також принципи здійснення видатків з бюджетів та інших публічних фондів.

Ключові слова: бюджетний процес, виконання бюджету за видатками, принципи здійснення видатків бюджету, повноваження державних органів на стадіях бюджетного процесу.

Постановка проблеми. Питання, пов'язані з наповненням публічних фондів, а також з їх використанням завжди знаходяться у центрі уваги як науковців, так і практиків. Незважаючи на те, що за допомогою правових норм держава ретельно регламентує відносини, що виникають з моменту формування всіх видів публічних фондів до моменту звітування про їх виконання, встановлює порядок та послідовність дій учасників таких правовідносин, низка аспектів щодо бюджетного процесу в сучасних умовах набуває особливої гостроти.

Аналіз останніх досліджень. Показово, що так чи інакше до позначення проблем бюджетного процесу та окреслення шляхів їх вирішення зверталось багато знаних вчених-фінансистів, зокрема, Л. К. Воронова, О. А. Музика-Стефанчук, С. О. Ніщима, З. І. Перошук, К. О. Токарева, В. Д. Чернадчук, Н. Я. Якимчук та ін. Однак, необхідність подальшого удосконалення правового регулювання відносин щодо порядку одержання державою і територіальними громадами доходів, а також їх розподілу між різними бюджетами та використання для забезпечення здійснення завдань й функцій відповідних суб'єктів, продукує жваві дискусії у позначеній царині.

Метою статті є позначення деяких проблем, що виникають у бюджетному процесі на сучасному етапі державотворення в Україні.

Виклад основного матеріалу. Традиційно бюджетний процес визначається як сукупність дій уповноважених органів держави та місцевого самоврядування щодо складання, розгляду, затвердження і виконання бюджетів, а також складання, розгляду і затвердження звіту про їх виконання, здійснювана на підставі норм бюджетного права. Виходячи з цього, у широкому розумінні бюджетний процес являє собою засновану на владних повноваженнях діяльність відповідних органів, підпорядковану суворим процедурам щодо бюджету [9, с. 177]. У ст. 2 Бюджетного кодексу України дається таке визначення бюджетного процесу – це регламентований бюджетним законодавством процес складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання, а також контролю за дотриманням бюджетного законодавства [1].

Бюджетний процес складається з відповідних стадій, що визначаються змістом і характером діяльності державних органів, наслідком чого така діяльність набуває нових якостей. У ст. 19 Бюджетного

кодексу України закріплюються чотири стадії бюджетного процесу, а саме: 1) складання проектів бюджетів; 2) розгляд проекту та прийняття закону про Державний бюджет, рішень про місцеві бюджети; 3) виконання бюджету, включаючи внесення змін до закону про Державний бюджет України, рішення про місцеві бюджети; 4) підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету і прийняття рішення щодо нього. Виділення таких стадій визначається логікою, оскільки вони охоплюють всю діяльність державних органів, починаючи від усвідомлення необхідності здійснення видатків на відповідні потреби, їх прогнозування, винаходження доходних джерел для їх покриття тощо. Незважаючи на те, що кожна із стадій є відносно самостійно, послідовно змінюючи одна одну, такі стадії є взаємопов'язаними і взаємообумовленими. Розмежування стадій бюджетного процесу сприяє ефективності правового регулювання бюджетних відносин [9, с. 178].

На кожній стадії бюджетного процесу вирішуються питання, які не можуть бути розглянуті в інший час. Наприклад, питання надання міжбюджетних трансфертів, закріплення процентних відрахувань від загальнодержавних податків та зборів вирішуються на стадії складання бюджету, а остаточно затверджуються на стадії прийняття закону про Державний бюджет України. Відкриття та реалізація бюджетних асигнувань здійснюється на стадії виконання бюджету і тільки після його затвердження тощо [9, с. 179].

Як ми вказали, однією із стадій бюджетного процесу є виконання бюджету, зміст якої полягає у повному та своєчасному надходженні до бюджетів всіх передбачених законодавством доходів та забезпечення фінансування всіх запланованих видатків. Водночас, виходячи з того, що кошти до бюджету надходять нерівномірно, законодавчі та виконавчі органи влади можуть корегувати виділення бюджетних асигнувань, але в межах затверджених бюджетних призначень [9, с. 223]. Дійсно, такий підхід є цілком логічним і доцільним, адже весь бюджетний процес є динамічним явищем. Очевидно, що за різних обставин грошові кошти можуть надходити у певні проміжки часу бюджетного періоду не у тих обсягах, які було визначено у законі про державний бюджет на відповідний рік і бюджетному розписі. І причин тому може бути багато: економічна криза, провадження АТО, недовисконала і непослідовна фінансова, бюджетна, податкова політика тощо. Тож коригування певних показників бюджету (як дохідних, так і видаткових) стає ознакою останніх років державотворення в Україні. Однак, постає питання: чи можна способи, які сьогодні застосовуються для цього вважати законними.

Йдеться перед усім про реалізацію певних норм законів у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевого бюджетів та бюджетів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, як це закріплено у п. 26 Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України [1].

Характерно, що на позначену проблему звернули увагу і 50 народних депутатів України, які підготували і спрямували до Конституційного Суду України (далі – КС України) подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремого положення пункту 26 Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України. Наразі ухвалою колегії КС України відкрито конституційне провадження у справі, здійснюється підготовка справи до розгляду на пленарному засіданні Великої палати Суду [2].

Підкреслимо, що у конституційному поданні порушується питання щодо неконституційності обмеження фінансування саме прокуратури, залишаючи осторонь фінансування інших державних органів та соціальних інститутів. Такий підхід вважаємо дещо обмеженим, адже всі зазначені у розглядуваному пункті Бюджетного кодексу України мають однаково важливе значення для України як соціальної і правової держави, якою вона проголошена ст. 1 Конституції України [3].

Як вбачається, спосіб провадження видатків бюджетів, зазначений пунктом 26 Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України, фактично має відмінний характер від загального способу, закріпленого Конституцією України і іншими нормами Бюджетного кодексу України. При цьому логічно постає запитання про несуперечливість і законність такої процедури.

Нагадаємо, що оспорюване положення з'явилося у Бюджетному кодексі України зовсім недавно, а саме 28 грудня 2014 року Верховною Радою України був прийнятий Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» [4]. Вказаним законом Прикінцеві та перехідні положення Бюджетного кодексу України було доповнено пунктом 26, яким встановлено, що норми і положення низки нормативно-правових актів застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевого бюджетів та бюджетів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування. При цьому до прийняття зазначених змін схожі положення декілька років поспіль місти-

лися у законах про державний бюджет на відповідний рік [4]. Окрім того, КС України неодноразово висловлював правову позицію стосовно можливості фінансування певних видатків з урахуванням фінансових можливостей держави. Так, у Рішенні від 26 грудня 2011 року № 20-рп/2011 КС України зазначив: «розміри соціальних виплат залежать від соціально-економічних можливостей держави, проте мають забезпечувати конституційне право кожного на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, гарантоване ст. 48 Конституції України. На залежність розмірів соціальних виплат особі від економічних чинників вказав і КС України, зокрема, у Рішенні від 19 черв. 2001 р. № 9-рп/2001 у справі щодо стажу наукової роботи, зазначивши, що право на пенсію, її розмір та суми виплат можна пов'язувати з фінансовими можливостями держави, з економічною доцільністю, соціально-економічними обставинами у той чи інший період її розвитку, а також з часом ухвалення відповідних нормативно-правових актів. Крім того, у Рішенні від 8 жовтня 2008 року № 20-рп/2008 у справі про страхові виплати КС України вказав, що види і розміри соціальних послуг та виплат потерпілим, які здійснюються і відшкодовуються Фондом соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України, встановлюються державою з урахуванням його фінансових можливостей [7]. На наше переконання, погодитися з такими міркуваннями доволі складно.

Так, у ст. 95 Конституції закріплено, що виключно законом України про державний бюджет України визначаються будь-які видатки держави на загально-суспільні потреби, розмір і цільове спрямування цих коштів [3]. Як вказано у Рішенні КС України від 9 лип. 2007 р. № 6-рп/2007 «метою і особливістю закону про Державний бюджет України є забезпечення належних умов для реалізації положень інших законів України, які передбачають фінансові зобов'язання держави перед громадянами, спрямовані на їх соціальний захист, у тому числі й надання пільг, компенсацій і гарантій. Отже, при прийнятті закону про Державний бюджет України мають бути дотримані принципи соціальної, правової держави, верховенства права, забезпечена соціальна стабільність, а також збережені пільги, компенсації і гарантії, заробітна плата та пенсії для забезпечення права кожного на достатній життєвий рівень (ст. 48 Конституції України)» [8]. Таким чином будь-які видатки, що здійснюються із різних видів бюджетів, мають визначатися саме законом про державний бюджет на відповідний рік і конкретизуватися у відповідних додатках до цього закону.

Водночас ми вважаємо, що застосування пункту 26 Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України, що передбачає провадження певних видів витрати за рішенням Кабінету Міністрів України виходячи з наявних фінансових ресурсів певних бюджетів і інших публічних фондів, без чіткого дотримання розмірів, вказаних у законі про державний бюджет на відповідний рік, фактично є зміною закріплених у законі по державний бюджет норм права. Очевидно, що застосування норм про здійснення видатків в контексті наявних фінансових ресурсів фактично означає або збільшення суми видатків на певні потреби, або їх зменшення. Отже, у такому випадку рішенням Кабінету Міністрів України або припиняється, або змінюється на певний строк правове регулювання відносин у сфері соціального захисту, зупиняється дія механізму реалізації конституційних соціально-економічних прав громадян, що призводить до обмеження права на соціальний захист.

На наш погляд, надання Кабінету Міністрів України права самостійно вирішувати питання обсягу фінансування за окремими статтями видатків обумовлює і має правовим наслідком зміну окремих фінансово-правових норм, визначених законом про державний бюджет на відповідний рік. Зупинення або припинення дії окремих норм законів є способом тимчасового припинення їх дії в часі та/або за колом осіб і має здійснюватися відповідно до вимог Конституції України. Водночас, за Конституцією України таким правом наділено виключно Верховну Раду України. Однак, як вказано у Рішенні Конституційного Суду України від 9 лип. 2007 р. № 6-рп/2007 «зупинення дії положень законів, якими визначено права і свободи громадян, їх зміст та обсяг, є обмеженням прав і свобод і може мати місце лише у випадках, передбачених Основним Законом України. У ст. 64 Конституції України вичерпно визначено такі випадки, а саме передбачено, що в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод людини із зазначенням строку дії цих обмежень, та визначено ряд прав і свобод, які не можуть бути обмежені за жодних обставин» [8]. Таких обставин, про які говорить КС України в той момент не було.

Очевидно, що обраний законодавцем підхід грубо порушує один із фундаментальних принципів правової держави – принцип розподілу влади, адже фактично змінюється співвідношення і порушуються баланс законодавчої і виконавчої гілок влади. Отже, вважаємо, що положеннями пункту 26 Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України порушено фундаментальні засади функ-

ціонування Кабінету Міністрів України і Верховної Ради України, а також принципи здійснення видатків з бюджетів та інших публічних фондів.

Навіть як що припустити, що зважаючи на розвиток суспільних відносин, об'єктивні виклики часу та інші обставини, Кабінет Міністрів України може бути наділений повноваженнями застосовувати певні норми у порядку та розмірах, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевого бюджетів та бюджетів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, то надання таких прав повинно базуватися на обов'язковому дотриманні принципу верховенства права, адже йдеться про дискреційні повноваження. У цьому контексті наведемо правову позицію КС України, викладену у Рішенні від 11 жовт. 2018 р. 7-р/2018. Зокрема, КС України підкреслив, що принцип юридичної визначеності як один із елементів верховенства права не виключає визнання за органом публічної влади певних дискреційних повноважень у прийнятті рішень, однак у такому випадку має існувати механізм запобігання зловживанню ними. Далі Суд вказав, що «цей механізм повинен забезпечувати, з одного боку, захист особи від свавільного втручання органів державної влади у її права і свободи, а з другого – на-

явність можливості у особи передбачати дії цих органів». При цьому «... потреба у визначеності не означає, що органи, який ухвалює рішення, не повинні надаватись дискреційні повноваження (де це необхідно) за умови наявності процедур, що унеможливають зловживання ними; у цьому контексті закон, яким надаються дискреційні повноваження певному державному органу, повинен вказати чітко і зрозуміло на обсяг такої дискреції; не відповідатиме верховенству права, якщо надана законом виконавчій владі дискреція матиме характер необмеженої влади; отже, закон повинен вказати на обсяг будь-якої дискреції та на спосіб її здійснення із достатньою чіткістю, аби особа мала змогу відповідним чином захистити себе від свавільних дій влади» [6]. На жаль, у при наділенні Кабінету Міністрів України розглядуваними повноваженнями, чіткість і зрозумілість у визначенні дискреції відсутня.

Висновки. Таким чином, вважаємо, що положеннями пункту 26 Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України порушено фундаментальні засади функціонування Кабінету Міністрів України і Верховної Ради України, а також принципи здійснення видатків з бюджетів та інших публічних фондів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бюджетний кодекс України від 8 лип. 2010 р. № 2456-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
2. Конституційні подання станом на 28 серп. 2018 р. URL: <http://www.ccu.gov.ua/novyna/konstytuciyini-podannya-za-stantom-na-28-serpnya-2018-roku>.
3. Конституція України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
4. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин: Закон України від 28 груд. 2014 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-19>.
5. Про Державний бюджет України на 2011 рік: Закон України від 23 груд. 2010 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2857-17>.
6. Рішення Конституційного Суду України від 11 жовт. 2018 р. 7-р/2018 у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень абзацу першого пункту 40 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-18#n2>.
7. Рішення Конституційного Суду України від 26 груд. 2011 р. № 20-рп/2011 у справі за конституційними поданнями 49 народних депутатів України, 53 народних депутатів України і 56 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 4 розділу VII «Прикінцеві положення» Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v020p710-11>.
8. Рішення Конституційного Суду України України від 9 лип. 2007 р. № 6-рп/2007 у справі за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статей 29, 36, частини другої статті 56, частини другої статті 62, частини першої статті 66, пунктів 7, 9, 12, 13, 14, 23, 29, 30, 39, 41, 43, 44, 45, 46 статті 71, статей 98, 101, 103, 111 Закону України «Про Державний бюджет України на 2007 рік» (справа про соціальні гарантії громадян). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0a6p710-07>.
9. Фінансове право: підручник / О. О. Дмитрик, І. Є. Кринцький, О. А. Лукашев та ін. за ред М. П. Кучерявенко. Харків: Право, 2017. 374 с.

REFERENCES

1. Biudzhetnyi kodeks Ukrainy vid 8 lyp. 2010 r. No 2456-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> [in Ukrainian].
2. Konstytutsiini podannia stanom na 28 serp. 2018 r. URL: <http://www.ccu.gov.ua/novyna/konstytuciyni-podannya-za-stanom-na-28-serpnya-2018-roku> [in Ukrainian].
3. Konstytutsiia Ukrainy vid 28 cherv. 1996 r. No 254k/96-VR. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
4. Pro vnesennia zmin do Biudzhetnoho kodeksu Ukrainy shchodo reformy mizhbiudzhetnykh vidnosyn: Zakon Ukrainy vid 28 hrud. 2014 r. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-19> [in Ukrainian].
5. Pro Derzhavnyi biudzhet Ukrainy na 2011 rik: Zakon Ukrainy vid 23 hrud. 2010 r. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2857-17> [in Ukrainian].
6. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 11 zhovt. 2018 r. No 7-r/2018 u spravi za konstytutsiinym podanniam Upovnovazhenoho Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) okremykh polozhen abzatsu pershoho punktu 40 rozdil VI "Prykintsevi ta perekhidni polozhennia" Biudzhetnoho kodeksu Ukrainy. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-18#n2> [in Ukrainian].
7. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 26 hrud. 2011 r. No 20-rp/2011 u spravi za konstytutsiinym podanniam 49 narodnykh deputativ Ukrainy, 53 narodnykh deputativ Ukrainy i 56 narodnykh deputativ Ukrainy shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) punktu 4 rozdil VII "Prykintsevi polozhennia" Zakonu Ukrainy "Pro Derzhavnyi biudzhet Ukrainy na 2011 rik". URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v020p710-11> [in Ukrainian].
8. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy Ukrainy vid 9 lyp. 2007 r. No 6-rp/2007 u spravi za konstytutsiinym podanniam 46 narodnykh deputativ Ukrainy shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) polozhen statei 29, 36, chastyny druhoi statii 56, chastyny druhoi statii 62, chastyny pershoi statii 66, punktiv 7, 9, 12, 13, 14, 23, 29, 30, 39, 41, 43, 44, 45, 46 statii 71, statei 98, 101, 103, 111 Zakonu Ukrainy "Pro Derzhavnyi biudzhet Ukrainy na 2007 rik" (sprava pro sotsialni harantii hromadian) . URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0a6p710-07> [in Ukrainian].
9. Dmytryk O. O., Kryntskiy I. Ye., Lukashev O. A. et. all (2017). Finansove pravo: (Kucheriavenko M.P. Eds.) Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].

ДМИТРИК О. О.

доктор юридических наук, профессор, заведующая отделом правового обеспечения функционирования национальной инновационной системы НИИ правового обеспечения инновационного развития НАПрН Украины, профессор кафедры финансового права Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

БЮДЖЕТНЫЙ ПРОЦЕСС В УКРАИНЕ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

В статье указано, что вопросы, связанные с наполнением публичных фондов, а также с их использованием, всегда находятся в центре внимания как ученых, так и практиков. Несмотря на то, что с помощью правовых норм государство тщательно регламентирует отношения, возникающие с момента формирования всех видов публичных фондов до момента отчетности об их выполнении, устанавливает порядок и последовательность действий участников таких правоотношений, ряд аспектов относительно бюджетного процесса в современных условиях приобретает особую остроту.

К последним отнесены реализация определенных норм законов в порядке и размерах, установленных Кабинетом Министров Украины, исходя из имеющихся финансовых ресурсов государственного и местного бюджетов и бюджетов фондов общеобязательного государственного социального страхования, что закреплено в п. 26 Заключительных и переходных положений Бюджетного кодекса Украины. Доказано, что применение п. 26 Заключительных и переходных положений Бюджетного кодекса Украины, который предусматривает проведение определенных расходов по решению Кабинета Министров Украины, исходя из имеющихся финансовых ресурсов определенных бюджетов и других публичных фондов, без четкого соблюдения размеров, указанных в законе о государственном бюджете на соответствующий год, фактически является изменением закрепленных в законе о

государственном бюджете норм права. При таком подходе нарушаются фундаментальные принципы функционирования Кабинета Министров Украины и Верховной Рады Украины, а также принципы осуществления расходов из бюджетов и других публичных фондов.

Ключевые слова: бюджетный процесс, исполнение бюджета по расходам, принципы осуществления расходов бюджета, полномочия государственных органов на стадиях бюджетного процесса.

DMYTRYK O. O.

2nd PhD, Professor, Head of department of enforceability of national innovative system functioning of Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of National Academy of Law Sciences of Ukraine, Professor at the Department of Financial Law of the Yaroslav Mudryi National Law University

CURRENT BUDGET PROCESS IN UKRAINE

Problem statement. Issues related to public funds fulfillment and their usage are always in the center of researchers' and practitioners' attention. Despite the detailed legislative regulation of affairs appearing from the start of all of the public funds development to the moment of their execution report, order bringing and consistency of covered by the law persons, some budget process aspects become especially important.

Analysis from recent research. It is significant that L. K. Voronova, O. A. Myzuka-Stephanchuk, S. O. Nischimna, Z. I. Peroshchuk, K. O. Tokarieva, V. D. Chernadchuk, N. Y. Yakimchuk and others have already researched and defined the budget process and it's problems solving. However, the need of further legislative regulation of affairs related to the income generation order by state and local community as well as their allocation between different budgets and use to ensure the implementation of the tasks and functions of the relevant actors, produces lively discussions in the designated area.

The aim of the paper is the definition of the appearing current Ukrainian budget process problems.

Presenting main material. The budget process consists of the appropriate stages, determined by the content and nature of the activities of state bodies, which results in such activities becoming new qualities. In Art. 19 of the Budget Code of Ukraine four stages of the budget process are established, namely: 1) drafting budgets; 2) consideration of the draft law and adoption of the law on the state budget, decisions on local budgets; 3) implementation of the budget, including amendments to the law on the State Budget of Ukraine, decisions on local budgets; 4) preparation and review of the report on the implementation of the budget and decision on it. The isolation of such stages is determined by logic, since they cover all the activities of state bodies, from the awareness of the need to implement expenditures for the corresponding needs, their forecasting, the invention of revenue sources for their coverage, etc. Despite the fact that each of the stages is relatively independent, consistently changing each other, such stages are interrelated and interdependent. The distinction between the stages of the budget process contributes to the effectiveness of the legal regulation of budgetary relations.

It has been proved that the application of clause 26 of the Final and Transitional Provisions of the Budget Code of Ukraine, which provides for the implementation of certain expenses by the decision of the Cabinet of Ministers of Ukraine, based on the available financial resources of certain budgets and other public funds, without strict observance of the amounts specified in the law on the state budget the relevant year, in fact, is a change in the norms of law enshrined in the law on the state budget. This violated the fundamental principles of the functioning of the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Verkhovna Rada of Ukraine, as well as principles for the implementation of expenditures from budgets and other public funds. Also, the number of the Constitutional Court of Ukraine decisions on the identified issue have been analyzed.

Conclusions. We consider that the context of paragraph 26 of the Final and Transitional Provisions of the Budget Code of Ukraine violated the fundamental principles of the functioning of the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Verkhovna Rada of Ukraine, as well as the principles for the implementation of expenditures from budgets and other public funds.

Keywords: budget process, budget execution by expenditures, principles of budget expenditures, powers of state bodies at the stages of the budget process.

Дмитрик О. О. Бюджетний процес в Україні в сучасних умовах. *Право та інноваційне суспільство* : електрон. наук. вид. 2018. № 1 (10). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2018/6/Dmytryk10.pdf>.